

Vergaderjaar 2008–2009

22 112

Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie

Nr. 701

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 16 september 2008

Overeenkomstig de bestaande afspraken heb ik de eer u hierbij drie fiches aan te bieden die werden opgesteld door de werkgroep Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen (BNC):

1. Richtlijn inzake maritieme arbeid; (Kamerstuk 22 112, nr. 700)
2. Mededeling digitalisering Europees cultureel erfgoed;
3. Mededeling inzake Europees immigratiebeleid. (Kamerstuk 22 112, nr. 702)

De staatssecretaris van Buitenlandse Zaken,
F. C. G. M. Timmermans

1. Algemene gegevens

Voorstel: Mededeling Het Europese culturele erfgoed met een muisklik. Vooruitgang bij de digitalisering en online-toegankelijkheid van cultureel materiaal en digitale bewaring in de EU

Datum Commissiedocument: 11.08.2008

Nr. Commissiedocument: COM(2008) 513

Pre-lex: http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=nl&DosId=197326

Nr. impact assessment Commissie en Opinie Impact-assessment Board: niet opgesteld

Behandelingstraject Raad: Raadswerkgroep Audiovisueel, OJC-raad van 20 november 2008

Eerstverantwoordelijk ministerie: Ministerie van OCenW

2. Essentie voorstel

Als onderdeel van de i2010-strategie voor de informatiemaatschappij wordt gewerkt aan de oprichting van een Europese Digitale Bibliotheek, *Europeana*.

De prioritaire acties die de lidstaten daartoe zouden moeten ondernemen werden door de Commissie geïnventariseerd in een aanbeveling over digitalisering en online-toegankelijkheid van cultureel materiaal en digitale bewaring (2006/585/EG).

Nu, twee jaar later, geeft de Commissie in deze mededeling een overzicht van de vooruitgang die is geboekt bij de oprichting van een Europese Digitale Bibliotheek alsmede de acties die de lidstaten hebben ondernomen om een oplossing te vinden voor organisatorische, financiële, technische en juridische vraagstukken die van wezenlijk belang zijn om cultureel materiaal beschikbaar te stellen op het internet.

De Commissie stelt vast dat er de nodige voortgang is geboekt, maar dat meer actie van de lidstaten nodig is om het gemeenschappelijk erfgoed toegankelijk te maken. Voorts bevestigt de Commissie haar inzet om deze doelstelling te steunen door middel van beleid en financieringsprogramma's.

3. Kondigt de Commissie acties, maatregelen of concrete weten regelgeving aan voor de toekomst? Zo ja, hoe luidt dan het voorlopige Nederlandse oordeel over bevoegdheidsvaststelling, subsidiariteit en proportionaliteit en hoe schat Nederland de financiële gevolgen in?

Nee, de Commissie kondigt geen nieuwe acties/maatregelen aan. De mededeling geeft een stand van zaken op het terrein van digitalisering, online toegankelijkheid en digitale bewaring van cultureel erfgoed waarbij de conclusie is dat meer actie van de lidstaten nodig is, met name op de volgende vier terreinen:

1. Beschikbaar maken van financiële middelen en het formuleren van kwantitatieve doelstellingen voor digitalisering.

2. Steun voor *Europeana* o.a. via financieringsvoorwaarden voor digitalisering en het opzetten van nationale inzamelingspunten en normalisering.
3. Instellen van juridische en praktische mechanismen ter vergemakkelijking van digitalisering, de toegankelijkheid van verweesde werken (werken waarvan de maker onbekend of onvindbaar is, waardoor er niet met digitalisering kan worden ingestemd) en werken die niet meer worden uitgegeven of gedistribueerd.
4. Regelen van financiële en organisatorische aspecten van digitale bewaring.

In het 7de kaderprogramma voor onderzoek en ontwikkeling zijn digitale bibliotheken en digitale bewaring reeds een specifieke doelstelling met een begroting die voor de periode 2009–2010 naar verwachting 69 miljoen euro zal bedragen. In het *eContentplus*-programma is voor 2008 ongeveer 25 miljoen euro opzij gezet voor digitale bibliotheken. In 2009 en 2010 zal een soortgelijk bedrag worden toegewezen voor digitale bibliotheken in het kader van het programma voor concurrentievermogen en innovatie.

Er zijn geen nieuwe financiële gevolgen verbonden aan deze mededeling.

4. Nederlandse positie over de mededeling

Nederland verwelkomt de mededeling en is verheugd over de voortgang die geboekt is op het gebied van digitalisering van cultureel erfgoed. De resultaten van alle digitaliseringsinitiatieven die binnen het kader van de subsidieprogramma's van de EU worden uitgevoerd komen beschikbaar via *Europeana*. Daarmee is *Europeana* de paraplu voor alle Europese digitaliseringsactiviteiten. Nederland is dan ook bijzonder verheugd dat het bureau van *Europeana*, dankzij Nederlandse inspanningen en de belangrijke rol die de Koninklijke Bibliotheek (KB) speelt op het gebied van digitale cultuur in Europa, gehuisvest is in Nederland bij de KB. Nederland ondersteunt *Europeana* actief in financiële en organisatorische zin. Het Franse voorzitterschap zal op 20 november 2008 een reactie formuleren over het toekomstig businessmodel voor de Europese Digitale Bibliotheek «*Europeana*».

Het project *Europeana* sluit logisch aan bij de in Nederland lopende digitaliseringsinitiatieven op het gebied van infrastructuur en kennisontsluiting. Nederland neemt actief deel aan de Member States Expert Group waarin besproken wordt wat de voortgang van de lidstaten is op gebied van de prioritaire acties die genoemd zijn in de Raadsconclusies van 13 november 2006.

Nederland, de Koninklijke Bibliotheek, neemt deel aan het IMPACT project als kenniscentrum voor digitalisering. Doel van dit project is om de elektronische toegang tot historische gedrukte teksten significant te verbeteren en de weg vrij te maken voor de massadigitalisering van het Europese gedrukte cultureel erfgoed. Dit project wordt door de Gemeenschap voor een bedrag van 11,5 miljoen medegefinancierd op een totale begroting van 15,5 miljoen.

In Nederland wordt direct en indirect door Digitaal Erfgoed Nederland, het Rijksmuseum en het Nationaal Archief een bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van *Europeana*.

Op het gebied van verweesde werken hebben op 4 juni 2008 organisaties van belanghebbenden op Europees niveau een memorandum van overeenstemming getekend. Onderdeel van het memorandum zijn «due dili-

gence richtlijnen» Deze richtlijnen bevatten bronnen waar (gegevens over) rechthebbenden gevonden kunnen worden. Ook in Nederland hebben rechthebbenden (verzameld in VO[®]IE: Vereniging van Organisaties die Intellectueel eigendom Collectief Exploiteren) met musea, archieven en bibliotheken een intentieverklaring over digitalisering ondertekend. Verweesde werken (*orphan works*) is een wereldwijd probleem als het gaat om digitalisering van cultureel erfgoed. Voor publicatie van cultureel erfgoed heeft men altijd vooraf toestemming nodig van de maker of diens erfgenamen. Het online zetten van een verweesd werk maakt dus inbreuk op het auteursrecht. Van alle bibliotheekcollecties is naar schatting tussen vijftig en vijfentachtig procent van de boeken verweesd. Naast boeken zijn er ook duizenden verweesde werken in de vorm van foto's en audiovisuele werken in bibliotheken, musea en archieven. Het gebrek aan gegevens over hun eigendomsrechten kan een belemmering vormen voor de openbare beschikbaarstelling van die werken op het internet. Dit staat in de weg van de door de Commissie bepleitte grootschalige digitaliseringsprojecten.

In Nederland voorziet de auteurswet op dit moment niet in een oplossing voor deze problematiek. In opdracht van het ministerie van Justitie heeft het WODC een onderzoek laten uitvoeren naar de auteursrechtelijke aspecten van de digitale ontsluiting van historisch materiaal.